

10 | Μείωση της βλάβης

ΣΥΝΟΨΗ

Το 2021 τουλάχιστον 576.494 σύριγγες δόθηκαν σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση ουσιών, αριθμός αυξημένος κατά 49% σε σύγκριση με το 2020 λόγω του ότι τα προγράμματα συρίγγων του ΟΚΑΝΑ υπερδιπλασίασαν τις σύριγγες που διένειμαν κατά το έτος αναφοράς συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Ο αυξημένος αριθμός συρίγγων είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση στην κάλυψη συρίγγων (234 σύριγγες) ανά ΧΕΝ στη χώρα μας η οποία για πρώτη φορά ξεπέρασε τον μέσο όρο που έχει θέσει ως στόχο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (200 σύριγγες ανά ΧΕΝ).

Η πανδημία του covid19 φαίνεται ότι το 2021 επηρέασε οριακά ορισμένες δράσεις μείωσης της βλάβης, όπως η συνέχιση της μείωσης του αριθμού των αιμοληψιών και των ταχέων διαγνωστικών ελέγχων (rapid tests) για την ανίχνευση μολυσματικών ασθενειών. Από την άλλη πλευρά, αύξηση σημειώθηκε τόσο στον αριθμό των ελαστογραφιών ήπατος όσο και στον αριθμό των ατόμων που εξυπηρετήθηκαν από τις υπηρεσίες υγείας των μονάδων άμεσης πρόσβασης για παθολογικά ή/και οδοντιατρικά προβλήματα.

Το 2021 έλαβαν αντιρετροϊκή θεραπεία 1.439 άτομα HIV+ με ιστορικό και προβλήματα από την (ενέσιμη) χρήση ουσιών, με το ποσοστό ετήσιας αύξησης κατά την τελευταία 5ετία να κυμαίνεται περίπου στο 5%.

Σημαντική εξέλιξη στον τομέα της μείωσης της βλάβης αποτέλεσαν κατά την διετία 2021-2022 οι νέες δομές του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε άλλες πόλεις της χώρας (Ρέθυμνο, Τρίπολη, Πάτρα, Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Ιωάννινα, Λάρισα, Τρίκαλα, Λαμία, Ναύπλιο, Μυτιλήνη, Κοζάνη κ.ά), και ιδιαίτερα η επαναλειτουργία του Χώρου Εποπτευόμενης Χρήσης, η εφαρμογή του προγράμματος ναλοξόνης, καθώς και η λειτουργία ενός επιπλέον χώρου για άστεγους χρήστες ψυχοδραστικών ουσιών (Ανοικτό Κέντρο Ημέρας-Υπνωτήριο) στο κέντρο της Αθήνας.

10.1 Η έννοια της ‘μείωσης της βλάβης’ στην Ελλάδα και οι σχετικές παρεχόμενες υπηρεσίες

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας και των κοινωνικών προεκτάσεων που συνδέονται με τη χρήση ουσιών παρέχονται στη χώρα μας υπηρεσίες μείωσης της βλάβης σε άτομα που κάνουν χρήση ουσιών και δεν βρίσκονται σε κάποιο θεραπευτικό πρόγραμμα, καθώς και σε άτομα που έχουν ξεκινήσει θεραπεία για τα ναρκωτικά. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν δράσεις σε ανοικτούς χώρους συνάθροισης χρηστών ουσιών (προγράμματα ‘δουλειά-στο-δρόμο’), καθώς και σε εξειδικευμένες δομές, τις μονάδες ‘άμεσης πρόσβασης’, οι οποίες δεν θέτουν προϋποθέσεις για την υποδοχή και την εξυπηρέτηση των χρηστών και περιλαμβάνουν κυρίως:

- υπηρεσίες για την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας (σωματικής και ψυχικής),
- διανομή συρίγγων, σύνεργων ασφαλούς χρήσης και προφυλακτικών,
- στέγαση, φιλοξενία,
- φροντίδα της σωματικής υγιεινής,
- διανομή φαγητού,
- ενημέρωση για τρόπους ασφαλέστερης χρήσης ουσιών και πρόληψης μετάδοσης νοσημάτων,
- διασύνδεση με υπηρεσίες υγείας, με υπηρεσίες θεραπείας για την εξάρτηση και άλλες υπηρεσίες.

Η ‘μείωση της βλάβης’ αναφέρεται στο σύνολο των δράσεων, υπηρεσιών και στρατηγικών που στοχεύουν στη μείωση των επιβλαβών συνεπειών της χρήσης ουσιών τόσο σε επίπεδο υγείας όσο και των κοινωνικών προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση ουσιών. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ανάγκη για μέτρα μείωσης της βλάβης αναδείχθηκε ιδιαίτερα μετά τη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης (2003/488/ΕΚ) το 2003 για την προώθηση μέτρων πρόληψης και μείωσης των επιβλαβών συνεπειών για την υγεία που συνδέονται με τη χρήση ουσιών.³⁰ Ο τομέας μείωσης της βλάβης ενισχύεται στα κράτη-μέλη ολόένα και περισσότερο, καθώς στις Εθνικές Στρατηγικές και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης³¹ περιλαμβάνονται σχετικοί στόχοι που τίθενται και από τις Ευρωπαϊκές Στρατηγικές για τα Ναρκωτικά. Ιδιαίτερη έμφαση στη μείωση της βλάβης δόθηκε στην τελευταία Ευρωπαϊκή Στρατηγική (2021-2025), όπου ο τομέας αυτός ξεχώρισε ως προς τους στόχους και τις σχετικές προτεραιότητες.

Υπηρεσίες μείωσης της βλάβης έχουν αναπτύξει οι φορείς θεραπείας για τα ναρκωτικά, ΟΚΑΝΑ και ΚΕΘΕΑ, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα αναγκών, όπως πρόληψη και αντιμετώπιση μολυσματικών ασθενειών (HIV, ηπατίτιδα C και ηπατίτιδα B), πρόληψη θανάτων λόγω υπερδοσολογίας, διαχείριση άλλων προβλημάτων υγείας, όπως παθολογικά, οδοντιατρικά, ψυχιατρικά, κτλ. που σχετίζονται με τη χρήση, παροχή αγαθών και ειδών πρώτης ανάγκης και κάλυψη αναγκών στέγης.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, το 2021 συνολικά 7.794 άτομα έλαβαν υπηρεσίες μείωσης της βλάβης των φορέων θεραπείας και των οργανισμών κοινωνικής φροντίδας.

Επιπλέον, αρκετοί οργανισμοί και μη-κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) κοινωνικής φροντίδας, όπως οι ΜΚΟ PRAKSIS, Γιατροί του Κόσμου και STEPS, ο Σύλλογος Ασθενών Ήπατος Ελλάδος (ΣΑΗΕ) ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, ο Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος (ΣΟΕ) ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ, καθώς και ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), υλοποιούν δράσεις μείωσης της βλάβης για άτομα που κάνουν χρήση ουσιών, όπως διανομή συρίγγων και διαγνωστικούς ελέγχους για την ανίχνευση λοιμωδών νοσημάτων.

10.2 Εξελίξεις σε επίπεδο σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο

Από το 2021 και μετά ο τομέας της μείωσης της βλάβης αναπτύχθηκε σημαντικά, τόσο με τη δημιουργία νέων υπηρεσιών όσο και με τη διεύρυνση των υπαρχουσών.

³⁰ Περισσότερα για τη μείωση της βλάβης και τις σχετικές δράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στην ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Κέντρου εδώ https://www.emcdda.europa.eu/topics/harm-reduction_en

³¹ Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τα Ναρκωτικά 2021-2025 είναι διαθέσιμα στα ελληνικά εδώ <https://www.ektepn.gr/news/EU-drugs-strategy-action-plan-2021-2025>

Συγκεκριμένα, σημαντικές εξελίξεις αποτέλεσαν κατά χρονολογική σειρά:

- ✓ **Η διεύρυνση υπηρεσιών μείωσης της βλάβης σε πολλές πόλεις της χώρας με τη λειτουργία κινητών μονάδων:** Υπηρεσίες μείωσης της βλάβης παρέχονταν μέχρι πρόσφατα μόνο στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Από το 2021, κυρίως μέσω των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020 και τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου, ο ΟΚΑΝΑ και το ΚΕΘΕΑ διεύρυναν τις υπηρεσίες τους και σε άλλες πόλεις της χώρας (Ρέθυμνο, Τρίπολη, Πάτρα, Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Ιωάννινα, Λάρισα, Τρίκαλα, Λαμία, Ναύπλιο, Μυτιλήνη, Κοζάνη κ.ά.), με τη λειτουργία κινητών μονάδων.
- ✓ **Η επίσημη λειτουργία του Χώρου Εποπτευόμενης Χρήσης (ΧΕΧ):** Τον Απρίλιο του 2022 ο ΟΚΑΝΑ επαναλειτούργησε ΧΕΧ με την απαραίτητη άδεια που εκδόθηκε στα τέλη του 2021. Το πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των ΧΕΧ που καθορίζεται στη σχετική Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 1607/Β/27-04-2020) η οποία δημοσιεύθηκε το 2020, αντικατέστησε την αντίστοιχη που είχε εκδοθεί το 2019 (βλ. ΕΚΤΕΠΝ 2021). Η λειτουργία του ΧΕΧ με την ονομασία ΣΤΕΚΙ 46 στο Κέντρο της Αθήνας στον Σταθμό Φροντίδας Εξαρτημένων Ατόμων (ΣΦΕΑ) του ΟΚΑΝΑ ξεκίνησε εννέα χρόνια μετά την πιλοτική λειτουργία του ΧΕΧ ΟΔΥΣΣΕΑ στον ίδιο φορέα.
- ✓ **Η διεύρυνση χορήγησης ναλοζόνης από επαγγελματίες για την πρόληψη οξέων τοξικών και θανάτων από οπιοειδή:** Το 2021, σημαντική εξέλιξη αποτέλεσε η δημιουργία για πρώτη φορά στη χώρα μας νομικού πλαισίου για τη χορήγηση ναλοζόνης σε περιπτώσεις οξείας τοξίκωσης από οπιοειδή. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργείου Υγείας (ΦΕΚ 5969/17-12-2021), εκπαιδευμένοι γιατροί, νοσηλευτές και άλλοι επαγγελματίες σε ΕΚΑΒ, Ο.Τ.Α. (αποκλειστικά για την παροχή υπηρεσιών σε προγράμματα ‘δουλειά-στο-δρόμο’, χώρους εποπτευόμενης χρήσης σταθερούς ή κινητούς, Ξενώνες Μεταβατικής Φιλοξενίας και σε Υπνωτήρια), φορείς θεραπείας για τα ναρκωτικά, καταστήματα κράτησης και σώματα ασφαλείας, μπορούν να χορηγούν ναλοζόνη κυρίως σε εισπνεόμενη μορφή (ρινικό εκνέφωμα) σε περιπτώσεις υπερβολικής δόσης οπιοειδών. Το πρόγραμμα χορήγησης ναλοζόνης υλοποιήθηκε το 2022 από τον ΟΚΑΝΑ σε πέντε πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Τρίπολη και Ρέθυμνο).
- ✓ **Η δημιουργία δομών για την αντιμετώπιση προβλημάτων που συνδέονται με την αστεγία:** Μετά τη λειτουργία του ξενώνα το 2020 στο κέντρο της Αθήνας³², ο ΟΚΑΝΑ δημιούργησε νέες δομές φιλοξενίας και στέγασης ατόμων με προβλήματα χρήσης ουσιών, παρέχοντας παράλληλα ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών προκειμένου να καλυφθούν μια σειρά αναγκών των ατόμων αυτών σχετικά με προβλήματα υγείας (σωματικής και ψυχικής) και σωματικής υγιεινής. Συγκεκριμένα, το 2022 ο ΟΚΑΝΑ λειτούργησε σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων το Ανοιχτό Κέντρο Ημέρας Αστεγών-Υπνωτήριο στο κέντρο της Αθήνας, ενώ, μέσω των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020 και τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Ταμείου, λειτούργησαν Κέντρα Ημέρας με την παροχή βραχείας φιλοξενίας στην Αττική (Ίλιον), τον Πειραιά, το δήμο της Θεσσαλονίκης (με παραρτήματα σε Μενεμένη και Βαρδάρη) και την Πάτρα. Επιπλέον, το 2022 εκδόθηκε Κ.Υ.Α. (Δ13οικ.92262/5-10-2022) με θέμα ‘Καθορισμός πλαισίου διαδικασιών για την καταγραφή και διαχείριση στεγαστικών αιτημάτων και τη διασύνδεση των φορέων παροχής υπηρεσιών σε αστέγους’, με την οποία ορίζεται 1) ενιαίο πλαίσιο διαδικασιών για την υποβολή και διαχείριση αιτημάτων φιλοξενίας σε δομές αστέγων και 2) δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου των φορέων που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες και των στεγαστικών αιτημάτων. Ειδικότερα, στο άρθρο 3 της υπουργικής απόφασης, οι φορείς του ν. 4139/2013 περιλαμβάνονται στους αρμόδιους φορείς για την υποβολή και διαχείριση αιτημάτων στέγασης.

³² Ο ξενώνας για άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών που αντιμετωπίζουν προβλήματα αστεγίας στο κέντρο της Αθήνας δημιουργήθηκε το 2020 με πρωτοβουλία του Δήμου Αθηναίων, με τη συνεργασία του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ και την υποστήριξη ΜΚΟ. Η συγκεκριμένη δομή δημιουργήθηκε προκειμένου να καλύψει ανάγκες που προέκυψαν λόγω συνθηκών που επέβαλλε η πανδημία covid19, συνεχίζοντας ωστόσο τη λειτουργία της παρέχει σημαντικό έργο όσον αφορά τη στέγαση ατόμων με προβλήματα χρήσης ουσιών στο κέντρο της Αθήνας.

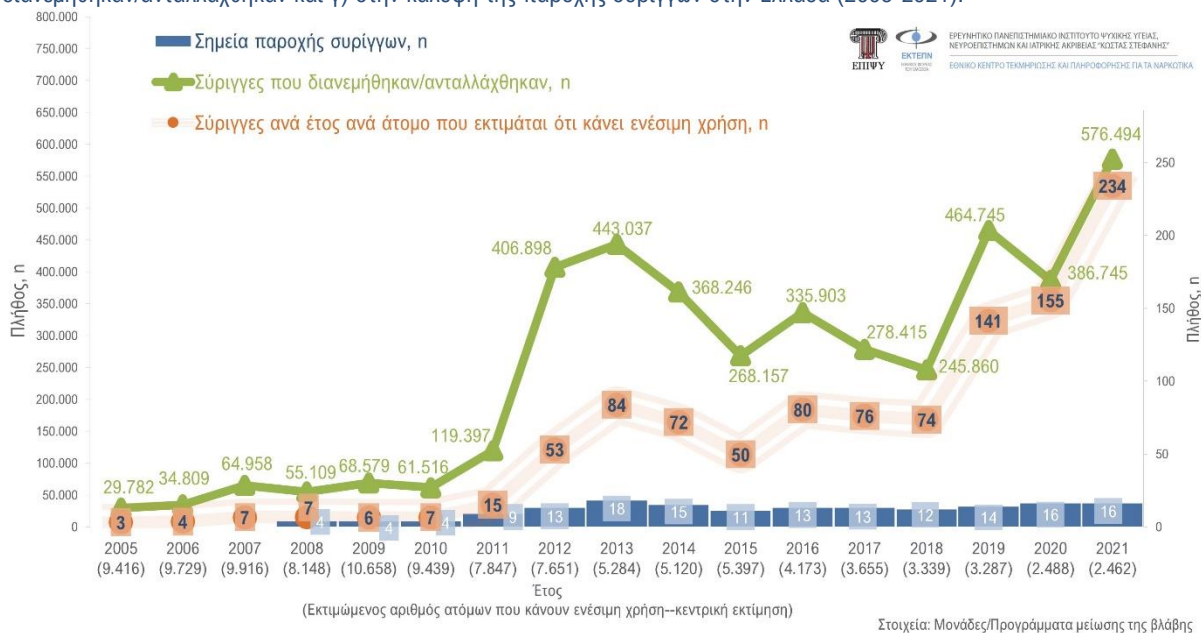
10.3 Παροχή συρίγγων, σύνεργων ασφαλούς χρήσης και προφυλακτικών

Προγράμματα συρίγγων για την πρόληψη της μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών που συνδέονται με τη χρήση ουσιών υλοποιούνται από τον ΟΚΑΝΑ, το ΚΕΘΕΑ, τον ΕΟΔΥ, τις ΜΚΟ Γιατροί του Κόσμου, STEPS και PRAKSIS και τον ΣΟΕ ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ.

Το 2021, δόθηκαν³³ **576.494** σύριγγες σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση (ΧΕΝ), σημαντικά μεγαλύτερος αριθμός σε σύγκριση με το 2020 (386.745 σύριγγες, ποσοστό αύξησης: 49%). Η αύξηση αυτή οφείλεται στον υπερδιπλασιασμό των συρίγγων που διανεμήθηκαν από τον ΟΚΑΝΑ κατά το έτος αναφοράς συγκριτικά με το προηγούμενο έτος (2020). Η σημαντική αύξηση του αριθμού των συρίγγων που διανεμήθηκαν είχε ως αποτέλεσμα στην αντίστοιχη αύξηση της κάλυψης σε σύριγγες σε ΧΕΝ, από 155 σύριγγες ανά άτομο που υπολογίστηκε για το 2020 ότι κάνει ενέσιμη χρήση ουσιών³⁴, σε **234** σύριγγες το 2021 (εκτιμώμενος αριθμός ΧΕΝ στην Ελλάδα για το 2021: 2.462, βλ. Κεφ. 2: Άτομα που κάνουν χρήση υψηλού κινδύνου στον πληθυσμό).

Σημαντική εξέλιξη στην παροχή υπηρεσιών μείωσης της βλάβης στην Ελλάδα είναι η έμφαση που δίνεται τα τελευταία χρόνια στην παροχή συρίγγων σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση ουσιών (ΧΕΝ). Το 2021 η χώρα μας για πρώτη φορά ξεπέρασε τον μέσο όρο που έχει θέσει ως στόχο ο ΠΟΥ (200 σύριγγες ανά ΧΕΝ τον χρόνο), παρέχοντας 234 σύριγγες ανά (εκτιμώμενο αριθμό) ΧΕΝ.

Γράφημα 10.1: Διαχρονικές τάσεις α) στα σημεία διανομής συρίγγων, β) στον αριθμό των συρίγγων που διανεμήθηκαν/ανταλλάχθηκαν και γ) στην κάλυψη της παροχής συρίγγων στην Ελλάδα (2005-2021).



Δεδομένου ωστόσο ότι η συντριπτική πλειονότητα των προγραμμάτων συρίγγων στην Ελλάδα λειτουργούσαν το 2021 στην **Αθήνα**, σχεδόν όλες οι σύριγγες (91%) δόθηκαν σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση και ζουν σ' αυτή την περιοχή, υποδηλώνοντας **κάλυψη 583** σύριγγες για κάθε άτομο που υπολογίστηκε για το 2021 ότι κάνει ενέσιμη χρήση ουσιών (εκτιμώμενος αριθμός ατόμων με ενέσιμη χρήση στην Αθήνα για το 2021: 896) (βλ. Κεφάλαιο. 2: Άτομα που κάνουν χρήση υψηλού κινδύνου στον πληθυσμό).

³³ Κάποια προγράμματα διανομής συρίγγων συμπεριλαμβάνουν και την ανταλλαγή τους με χρησιμοποιημένες.

³⁴ Η εκτίμηση αυτή αφορά αποκλειστικά άτομα που κάνουν χρήση: α) ηρωίνης/άλλων οπιοειδών, και β) τις τελευταίες 30 ημέρες. Για περισσότερα βλ. Κεφ. 2: Άτομα που κάνουν χρήση υψηλού κινδύνου στον πληθυσμό.

Κατά το έτος αναφοράς διανεμήθηκαν σύριγγες σε δεκατρία (13) σημεία στην Αθήνα, σε δύο σημεία στη Θεσσαλονίκη και σε 1 σημείο στο Ηράκλειο της Κρήτης τα οποία αφορούν έξι (6) μονάδες άμεσης πρόσβασης ('σταθερά σημεία'), πέντε (5) κινητές μονάδες και πέντε (5) προγράμματα 'δουλειά-στο-δρόμο'.

Όσον αφορά τη διανομή προφυλακτικών, το 2021 διανεμήθηκαν 83.609 προφυλακτικά, μικρότερος αριθμός συγκριτικά με το έτος 2020 (n=91.589), κυρίως λόγω του ότι ο ΣΟΕ ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ διένειμε ένα σημαντικά μικρότερο αριθμό προφυλακτικών σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2021: 4.720, 2020: 18.386).

10.4 Χώρος Εποπτευόμενης Χρήσης (ΧΕΧ)

Οι ΧΕΧ αφορούν ειδικούς χώρους, στους οποίους μπορεί να γίνει χρήση ουσιών υπό την επιτήρηση εκπαιδευμένου προσωπικού. Οι κύριοι στόχοι αυτών των υπηρεσιών αποτελούν ο περιορισμός της μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών, δεδομένου ότι στους χώρους αυτούς δίνονται καθαρά σύνεργα, η πρόληψη θανάτων από υπερδοσολογία, καθώς και η διασύνδεση των ατόμων αυτών με τις υπηρεσίες υγείας και θεραπείας των εξαρτήσεων. Παράλληλα, οι ΧΕΧ συμβάλουν στον περιορισμό της χρήσης ουσιών που γίνεται σε δημόσιους χώρους, της σχετικής όχλησης αλλά και άλλων προβλημάτων που συνδέονται με τη χρήση και μπορεί να δημιουργούνται στα σημεία αυτά.

Το 2022 η λειτουργία του πρώτου ΧΕΧ με την ονομασία ΣΤΕΚΙ 46 ξεκίνησε στον ΣΦΕΑ του ΟΚΑΝΑ (βλ. επίσης ενότητα 10.2 *Εξελίξεις σε επίπεδο σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο*, του Κεφαλαίου αυτού). Περιλαμβάνει 12 ειδικά διαμορφωμένες θέσεις για την ενέσιμη ή/και εισπνεόμενη χρήση ουσιών που κατέχουν οι ωφελούμενοι και χώρους για τη σύντομη παραμονή τους και τη φροντίδα σωματικής υγιεινής τους. Στο χώρο του ΧΕΧ αντιμετωπίζονται επίσης περιπτώσεις υπερδοσολογίας και παρέχονται υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και διασύνδεσης των ωφελούμενων με άλλες υπηρεσίες. Κατά τη διάρκεια του 2022 εξυπηρετήθηκαν 686 άτομα και πραγματοποιήθηκαν 6.411 επαφές για χρήση ουσιών από τις οποίες οι 1.201 για ενέσιμη χρήση.

10.5 Πρόγραμμα ναλοζόνης

Το 2021 δημιουργήθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας το νομικό πλαίσιο για τη χορήγηση ναλοζόνης σε περιπτώσεις οξείας τοξίκωσης από οπιοειδή (βλ. επίσης ενότητα 10.2 *Εξελίξεις σε επίπεδο σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο*, του Κεφαλαίου αυτού). Το 2022 εκπαιδεύτηκαν από τον ΟΚΑΝΑ 251 επαγγελματίες υγείας σε πέντε πόλεις της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Τρίπολη και Ρέθυμνο) με σκοπό να χορηγούν την ουσία σε περιπτώσεις υπερδοσολογίας και χρησιμοποιήθηκαν 62 συσκευασίες εισπνεόμενης ναλοζόνης σε περιστατικά υπερδοσολογίας.

10.6 Διάγνωση, εμβολιασμός και θεραπεία λοιμωδών νοσημάτων

Η Μονάδα Άμεσης Βοήθειας και Υποστήριξης (MABY) του ΟΚΑΝΑ πραγματοποιεί σε άτομα που κάνουν χρήση ουσιών, καθώς και σε άτομα που έχουν ξεκινήσει θεραπεία για τα ναρκωτικά, **διαγνωστικές εξετάσεις** για λοιμώδη νοσήματα (HIV/AIDS, ηπατίτιδες) που συνδέονται με τη χρήση ουσιών. Επίσης, διαγνωστικές εξετάσεις πραγματοποιούν οργανισμοί και ΜΚΟ κοινωνικής φροντίδας (ΜΚΟ PRAKSIS, ΣΟΕ ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ, ΣΑΗΕ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, ΜΚΟ ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ) στους οποίους τα άτομα που κάνουν χρήση ουσιών απευθύνονται για θέματα υγείας.

Επιπλέον, το 2021 ο ΣΟΕ ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ συνέχισε το πρόγραμμα πρόληψης για τις μολυσματικές ασθένειες στο πλαίσιο του σωφρονιστικού συστήματος, πραγματοποιώντας τεστ ταχείας ανίχνευσης (rapid tests) για HIV, HBV και HCV σε κρατούμενους των σωφρονιστικών καταστημάτων Τρικάλων και Χανίων.

Στον Πίνακα 10.1 παρουσιάζονται τα σχετικά ποσοτικά στοιχεία από τους προαναφερόμενους φορείς.

Πίνακας 10.1: Αριθμός αιμοληψιών και rapid tests για Ηπατίτιδες και HIV/AIDS (2019-2021).

	Αιμοληψίες	Rapid tests
2019	1.897	7.170
2020	1.123	4.918
2021	992	4.380

ΠΗΓΗ: ΕΚΤΕΠΝ 2023 (Στοιχεία: ΟΚΑΝΑ, ΣΟΕ ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ, ΣΑΗΕ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, ΜΚΟ Γιατροί του Κόσμου, ΜΚΟ PRAKSIS).

Το 2021, συνεχίστηκε η μείωση στον αριθμό των αιμοληψιών και των rapid tests (Πίνακας 10.1), κυρίως λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που δημιούργησε η πανδημία covid19, που ανάγκασαν τις υπηρεσίες μείωσης της βλάβης εκτός δομών σε μειωμένες εξορμήσεις.

Η δράση 'Αξίζω να γνωρίζω' που υλοποιεί ο ΣΑΗΕ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ σε συνεργασία με τις ηπατολογικές κλινικές των δημόσιων νοσοκομείων παρέχει δωρεάν εξετάσεις ελαστογραφίας ήπατος σε άτομα με ηπατικές νόσους από το 2016. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η δράση απευθύνεται κυρίως σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, εξετάσεις ελαστογραφίας πραγματοποιούνται, μεταξύ άλλων, σε άτομα με HCV λοίμωξη που έχουν ξεκινήσει θεραπεία για τα ναρκωτικά. Επιπλέον το Ηπατολογικό Ιατρείο της ΜΑΒΥ (ΟΚΑΝΑ) πραγματοποιεί από το 2018 εξετάσεις ελαστογραφίας σε ανάλογο πληθυσμό. Συνολικά το 2021 πραγματοποιήθηκαν 662 τεστ ελαστογραφίας (2020: 364, 2019: 612).

Όσον αφορά τους **εμβολιασμούς**, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Εμβολιασμού Ενηλίκων οι χρήστες ουσιών ανήκουν στις ομάδες που συστήνονται να εμβολιάζονται για την Ηπατίτιδα Α και την Ηπατίτιδα Β εάν δεν έχουν εμβολιασθεί στην παιδική τους ηλικία, καθώς διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο να νοσήσουν.

Οι υπηρεσίες υγείας των φορέων θεραπείας του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ συνταγογραφούν στα άτομα που εισέρχονται σε θεραπεία τα σχετικά εμβόλια.

Για τη **θεραπεία** της Ηπατίτιδας C και του HIV/AIDS, το ιατρικό/θεραπευτικό προσωπικό των φορέων θεραπείας για τα ναρκωτικά παραπέμπει τα άτομα με HIV ή HCV λοίμωξη στις Μονάδες Ειδικών Λοιμώξεων (ΜΕΛ) ή στα ηπατολογικά ιατρεία των δημόσιων νοσοκομείων της χώρας. Τα ηπατολογικά ιατρεία των νοσοκομείων στελεχώνονται από παθολόγους ή γαστρεντερολόγους. Τέτοια εξειδικευμένα ιατρεία υπάρχουν κυρίως στα δημόσια νοσοκομεία των μεγάλων πόλεων. Σε μερικά ηπατολογικά ιατρεία στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη συμμετέχουν και παθολόγοι του ΟΚΑΝΑ.

Το 2021, συνολικά 1.439 άτομα θετικά στον HIV με πιθανή κατηγορία μετάδοσης την ενέσιμη χρήση βρίσκονταν σε αντιρετροϊκή θεραπεία, με το ποσοστό ετήσιας μεταβολής (αύξησης) κατά την τελευταία 5ετία να κυμαίνεται περίπου στο 5% (Γράφημα 10.2).

Το 2021, κατά την περίοδο εφαρμογής των ειδικών μέτρων για την πανδημία covid19, ο Δήμος Αθηναίων σε συνεργασία με την Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Έρευνας AIDS και Σεξουαλικώς Μεταδιδόμενων Νοσημάτων, τον ΣΑΗΕ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ και τον ΣΟΕ ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ υλοποίησαν ένα πρόγραμμα για τη διασύνδεση αστέγων με HIV ή Ηπατίτιδες από τους ξενώνες του Δήμου που κάνουν χρήση ουσιών, με τις αρμόδιες υπηρεσίες υγείας. Σύμφωνα με τα στοιχεία, κατά τη διάρκεια 3 μηνών πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις για HIV και Ηπατίτιδα Β ή C σε 51 επισκέπτες των ξενώνων. Όσοι από αυτούς διαγνώστηκαν HCV-RNA θετικοί ή/και οροθετικοί ξεκίνησαν θεραπεία.

Γράφημα 10.2: Διαχρονικές τάσεις στον αριθμό των ατόμων που είναι HIV θετικοί λόγω ενέσιμης χρήσης ουσιών και λαμβάνουν αντιρετροϊκή θεραπεία (2012-2021).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ,
 ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ "ΚΟΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ"
 ΕΠΙΨΥ
 ΕΚΤΕΠΝ
 ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Στοιχεία: ΕΟΔΔΥ

Το 2022, το ΕΚΤΕΠΝ ξεκίνησε να συλλέγει πληροφορίες για την έκβαση της θεραπείας των HCV και HIV λοιμώξεων κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κέντρου (EMCDDA). Τον Απρίλιο του 2022 πραγματοποίησε μελέτη σχετικά με τη θεραπεία της HCV λοίμωξης σε άτομα που βρίσκονταν σε θεραπεία για τα ναρκωτικά τα οποία είχαν αναφέρει κατά την είσοδό τους έστω και μία φορά ενέσιμη χρήση ουσιών. Το δείγμα αποτέλεσαν 7.504 άτομα, 6.952 στο πρόγραμμα θεραπείας με αγωνιστές οπιοειδών και 552 σε 'στεγνά' θεραπευτικά προγράμματα. Σύμφωνα με τα στοιχεία, μεταξύ των ατόμων που βρέθηκαν θετικοί στο anti-HCV (N=4.507), μοριακός έλεγχος (PCR test) διενεργήθηκε σε λίγο παραπάνω από τους μισούς (53%). Το 43% των anti-HCV (+) ατόμων βρέθηκαν HCV-RNA θετικοί. Θεραπεία (DAAs ή Interferon ± Ribavirin) για HCV λοίμωξη συνταγογραφήθηκε στο 37% των anti-HCV (+) ατόμων και το 23% ξεκίνησε και ολοκλήρωσε τη θεραπεία.

10.7 Αντιμετώπιση παθολογικών και οδοντιατρικών προβλημάτων

Παθολογικά και οδοντιατρικά προβλήματα αντιμετωπίζονται στις ιατρικές υπηρεσίες των φορέων θεραπείας για τις εξαρτήσεις, ΟΚΑΝΑ, ΚΕΘΕΑ και Τμήμα Αποκατάστασης Εξαρτημένων ΙΑΝΟΣ (ΨΝΘ), τόσο για τα άτομα που κάνουν χρήση ουσιών και δεν βρίσκονται σε κάποιο θεραπευτικό πρόγραμμα, όσο και για τα άτομα που έχουν ξεκινήσει θεραπεία για τα ναρκωτικά. Παράλληλα, ιατρικές υπηρεσίες σε άτομα με προβλήματα χρήσης ουσιών παρέχονται από τις ΜΚΟ PRAKSIS και Γιατροί του Κόσμου.

Το 2021 σημειώθηκε αύξηση στον αριθμό των **ατόμων** που προσήλθαν στις ιατρικές υπηρεσίες των φορέων θεραπείας και των ΜΚΟ για παθολογικά ή/και οδοντιατρικά προβλήματα συγκριτικά με το 2020. Από την άλλη πλευρά συνεχίστηκε η μείωση στον αριθμό των **επισκέψεων** για τα παθολογικά προβλήματα, ενώ παρόμοιος αριθμός επισκέψεων με το 2020 παρατηρήθηκε για τα οδοντιατρικά προβλήματα.

Γράφημα 10.3: Διαχρονικές τάσεις στα α) παθολογικά και β) οδοντιατρικά περιστατικά που αντιμετωπίζονται στις ιατρικές υπηρεσίες των μονάδων/υπηρεσιών άμεσης πρόσβασης (2018-2021).



ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ "ΚΟΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ"
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Στοιχεία: Μονάδες/Προγράμματα μείωσης της βλάβης

*Μία από τις δομές άμεσης πρόσβασης δεν έστειλε στοιχεία στο ΕΚΤΕΠΝ για το αριθμό ατόμων που προσήλθαν το 2019 και το 2020 για παθολογικά προβλήματα.

Οι ιατρικές υπηρεσίες των φορέων θεραπείας και των ΜΚΟ παραπέμπουν επίσης τους ωφελούμενους τους και στα δημόσια νοσοκομεία για την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας που χρήζουν ιδιαίτερης και πιο εξειδικευμένης φροντίδας.

10.8 Αντιμετώπιση της ψυχιατρικής συννοσηρότητας

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ψυχιατρική συννοσηρότητα σχετίζεται με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, η οποία ωστόσο χρήζει ιδιαίτερης φροντίδας, λειτουργούν εξειδικευμένες δομές που παρέχουν θεραπεία για τα ναρκωτικά σε άτομα με παράλληλη ψυχιατρική συννοσηρότητα (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Κεφάλαιο 8. Θεραπεία)

Παράλληλα, ψυχιατρική εκτίμηση και διάγνωση παρέχουν επίσης οι υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης του ΚΕΘΕΑ, του ΟΚΑΝΑ και της ΜΚΟ Γιατροί της Αθήνας στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Το 2021 υπηρεσίες για την αντιμετώπιση ψυχιατρικών προβλημάτων δέχθηκαν περίπου **82** άτομα –μικρότερος αριθμός συγκριτικά με τα τρία προηγούμενα έτη (2018: **457**, 2019: **618**, 2020: **99**).

10.9 Χώροι φιλοξενίας αστέγων

Μετά τη δημιουργία του πρώτου ξενώνα στο κέντρο της Αθήνας, άρχισαν να αναπτύσσονται οι δομές για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αστεγίας των ατόμων που κάνουν χρήση ουσιών (βλ. επίσης ενότητα 10.2 *Εξελίξεις σε επίπεδο σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο*, του Κεφαλαίου αυτού).

Η λειτουργία του πρώτου ξενώνα ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2020 με πρωτοβουλία του Δήμου Αθηναίων, με τη συνεργασία του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ και την υποστήριξη ΜΚΟ. Η συγκεκριμένη δομή δημιουργήθηκε προκειμένου να καλύψει ανάγκες που προέκυψαν λόγω των συνθηκών που επέβαλλε η πανδημία covid19, συνεχίζοντας ωστόσο τη λειτουργία της, παρέχει σημαντικό έργο όσον αφορά τη στέγαση ατόμων με προβλήματα χρήσης ουσιών στο κέντρο της Αθήνας. Η χωρητικότητα του ξενώνα ανέρχεται σε 70 θέσεις. Το 2021, ο ξενώνας προσέφερε προσωρινή διαμονή και άλλες

υπηρεσίες (συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη, παρακίνηση για ένταξη σε θεραπευτικά προγράμματα, κτλ.) σε συνολικά **150** (122 άνδρες και 28 γυναίκες) άτομα.

Στη συνέχεια, το 2021 και το 2022 ο ΟΚΑΝΑ προχώρησε στη δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας και στέγασης ατόμων με προβλήματα χρήσης ουσιών, παρέχοντας παράλληλα ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών προκειμένου να καλυφθούν μια σειρά ανάγκες των ατόμων αυτών σχετικά με προβλήματα υγείας και σωματικής υγιεινής.

Συγκεκριμένα, το 2022 ο ΟΚΑΝΑ λειτούργησε στο κέντρο της Αθήνας σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων το Ανοικτό Κέντρο Ημέρας Αστέγων-Υπνωτήριο. Η νέα αυτή δομή παρέχει ένα σύνολο υπηρεσιών (π.χ. βασική πρωτοβάθμια υγειονομική φροντίδα, εκπαίδευση για την πρόληψη των μεταδιδόμενων νοσημάτων, συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική υποστήριξη, δυνατότητα διανυκτέρευσης, φροντίδας ατομικής υγιεινής, κτλ.) σε μια προσπάθεια για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας στην ευρύτερη περιοχή του κέντρου της Αθήνας. Απευθύνεται σε άτομα που κάνουν χρήση ουσιών ή που εμφανίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές, με έλλειψη σταθερής στέγης. Η χωρητικότητα του ξενώνα ανέρχεται σε 90 θέσεις διανυκτέρευσης ημερησίως. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το 2022 στο Υπνωτήριο του Κέντρου εξυπηρετήθηκαν **268** άτομα.

Επίσης, μέσω των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020 και τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, ο ΟΚΑΝΑ ξεκίνησε τη λειτουργία 4 Κέντρων Ημέρας με την παροχή βραχείας φιλοξενίας στην Αττική (Ιλιον), τον Πειραιά, τον δήμο Θεσσαλονίκης (με παραρτήματα σε Μενεμένη και Βαρδάρη) και την Πάτρα.

10.10 Ενημερωτικό υλικό για ειδικούς πληθυσμούς χρηστών ουσιών και διανομή γευμάτων

Από τις υπηρεσίες μείωσης της βλάβης/άμεσης πρόσβασης διανεμήθηκαν το 2021, **7.405** φυλλάδια για την πρόληψη **επειγόντων περιστατικών** και **θανάτων** που σχετίζονται με τη χρήση ουσιών σε άτομα που κάνουν ενέσιμη χρήση –μεγαλύτερος αριθμός σε σχέση με τα 3 προηγούμενα έτη (2018: 2.689, 2019: 5.726, 2020: 6.631).

Στο πλαίσιο ενός προγράμματος ‘δουλειά-στο-δρόμο’ του ΚΕΘΕΑ που απευθύνεται σε εκδιδόμενες γυναίκες οι οποίες κάνουν χρήση ψυχοδραστικών ουσιών, το 2021 διανεμήθηκαν **1.902** φυλλάδια σχετικά με **χρήση ουσιών και εγκυμοσύνη** (2020: 1.777, 2019: 1.022, 2018: 948).

Το 2021 από τις σταθερές και κινητές μονάδες άμεσης πρόσβασης του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη μοιράστηκαν **73.876** γεύματα σε άτομα που κάνουν χρήση ουσιών.

10.11 Ανάλυση υπολειμμάτων από χρησιμοποιημένες σύριγγες – Ευρωπαϊκό Δίκτυο ESCAPE

Η χώρα μας συμμετείχε για πρώτη φορά μέσω του ΟΚΑΝΑ στο ευρωπαϊκό δίκτυο ESCAPE, το οποίο υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο (EMCDDA). Αφορά στη συλλογή χρησιμοποιημένων συριγγών για την ανάλυση των υπολειμμάτων τους με σκοπό την εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων για την έκταση της προβληματικής χρήσης ουσιών στις αστικές περιοχές της χώρας. Η συλλογή πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2022 στον χώρο εποπτευόμενης χρήσης (ΧΕΧ) του φορέα και στους ανοικτούς χώρους συγκέντρωσης χρηστών (‘πιάτσες’) στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη και υποστηρίχθηκε οικονομικά από τον ΟΚΑΝΑ. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν άλλες 12 Ευρωπαϊκές πόλεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία³⁵, αναλύθηκαν 317 χρησιμοποιημένες σύριγγες στις οποίες ανιχνεύθηκαν κυρίως ηρωίνη, κοκαΐνη και συνδυασμός αυτών των ουσιών.

³⁵ Πηγή: www.okana.gr/el/news/07-maiou-2023-pagkosmia-imeras-meiosis-tis-blabis

10.12 Δράσεις σε χώρους ψυχαγωγίας

Η ομάδα Generation Act δημιουργήθηκε στα τέλη του 2021 με σκοπό την ενημέρωση σχετικά με την **ασφαλέστερη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών στο πλαίσιο της ψυχαγωγίας** όπως στην ηλεκτρονική μουσική σκηνή.

Οι δράσεις της Generation Act στην ηλεκτρονική μουσική σκηνή στοχεύουν στη μείωση της βλάβης από τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών μέσω της ενημέρωσης για τις επιδράσεις και τις παρενέργειες των ουσιών και ενίοτε μέσω της υπηρεσίας **‘drug checking’**, δηλαδή της πληροφόρησης για τη χημική σύσταση των ουσιών που οι νέοι κατέχουν με την εφαρμογή κάποιας τεχνικής ανάλυσης, ελέγχοντας με αυτό τον τρόπο τις ουσίες για επικίνδυνες προσμίξεις. Επιπλέον, άλλοι στόχοι των δράσεων της Ομάδας σε αυτή τη μουσική σκηνή είναι η ανάπτυξη της κουλτούρας **‘safer partying’** ώστε οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες να παραμένουν ασφαλείς φροντίζοντας ο ένας τον άλλον, η παροχή πρώτων βοηθειών σε άτομα με παρενέργειες από τη χρήση ουσιών και η ενημέρωση για θέματα σεξουαλικής υγείας.

10.13 Στελέχωση των υπηρεσιών άμεσης πρόσβασης / μείωσης της βλάβης

Οι υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης/μείωσης της βλάβης στελεχώνονται από ιατρικό (ψυχίατρος, παθολόγους, μικροβιολόγους, οδοντίατρος), παραϊατρικό (παρασκευαστές) και νοσηλευτικό προσωπικό, κοινωνικούς επιστήμονες (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και κοινωνιολόγους) και στελέχη μείωσης της βλάβης (εκπαιδευμένοι πρώην χρήστες ουσιών). Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κατηγορίες έμμισθου προσωπικού, σύμφωνα με τα στοιχεία, οι ψυχολόγοι και τα στελέχη μείωσης της βλάβης κυρίως στελεχώνουν αυτές τις υπηρεσίες.

Σε ετήσια βάση επίσης, ένας αριθμός εθελοντών απασχολείται στις δράσεις των υπηρεσιών μείωσης της βλάβης.

Το 2021, ο αριθμός των θέσεων³⁶ του έμμισθου προσωπικού και των εθελοντών των υπηρεσιών μείωσης της βλάβης ανήλθε σε 126 και 15 θέσεις αντίστοιχα –μεγαλύτερος αριθμός σε σύγκριση με το 2020 (έμμισθο προσωπικό:89 και εθελοντές:9 θέσεις).

³⁶ Ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού και των εθελοντών υπολογίζεται με βάση το **Ισοδύναμο Πλήρους Απασχόλησης (ΙΠΑ)**. Το ΙΠΑ είναι μια μονάδα μέτρησης μισθωτών και εθελοντών. Αποτελεί δείκτη για τη –με συγκρίσιμο τρόπο– μέτρηση του απασχολούμενου προσωπικού δεδομένου ότι υπολογίζεται με βάση τον **πραγματικό χρόνο** που κάθε άτομο αφιερώνει στην απασχόλησή του. Το ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης υπολογίζεται συγκρίνοντας τον πραγματικό χρόνο απασχόλησης ενός εργαζόμενου με το χρόνο πλήρους απασχόλησης. Ως εκ τούτου, ένας εργαζόμενος πλήρους απασχόλησης λογίζεται σαν ένα ΙΠΑ, ενώ ένας μερικής απασχόλησης λογίζεται ως ποσοστό ενός ΙΠΑ σε αναλογία με τις ώρες εργασίας του.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ*Το Σύστημα Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης του ΕΚΤΕΠΝ στον τομέα της Μείωσης της Βλάβης*

Μια από τις βασικές δραστηριότητες του ΕΚΤΕΠΝ είναι η συλλογή και η προώθηση συγκρίσιμων στοιχείων σχετικά με τις υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης και μείωσης της βλάβης που παρέχονται στην Ελλάδα.

Για το σκοπό αυτό το ΕΚΤΕΠΝ δημιούργησε το 2008 το Ερωτηματολόγιο για τη Μείωση της Βλάβης για τη συλλογή ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων σχετικά με τις διαθέσιμες παρεμβάσεις άμεσης πρόσβασης / μείωσης της βλάβης. Η δημιουργία του Ερωτηματολογίου βασίστηκε στο Έντυπο Περιγραφής Θεραπευτικής Μονάδας (ΕΝΤΥΠΟ Β), καθώς επίσης και στα εργαλεία του Ευρωπαϊκού Κέντρου (EMCDDA), Δομημένο Ερωτηματολόγιο 23 για την 'Πρόληψη και τη μείωση της βλάβης από τη χρήση ουσιών' και Τυποποιημένος Πίνακας 10 για τη 'Διαθεσιμότητα των συρίγγων / βελονών. Για τη διευκόλυνση της συμπλήρωσης του Ερωτηματολογίου υπάρχει σχετικός Οδηγός.

Το Ερωτηματολόγιο για τη Μείωση της Βλάβης συμπληρώνεται μία φορά το χρόνο από κάθε υπηρεσία / μονάδα μείωσης της βλάβης / άμεσης πρόσβασης.

Για το έτος 2021, στοιχεία στο ΕΚΤΕΠΝ παρείχαν όλες οι υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης / μείωσης της βλάβης (N=16) που λειτουργούσαν την περίοδο αυτή..

Όσον αφορά την ψυχιατρική συνοσηρότητα, στοιχεία προέρχονται από το Ερωτηματολόγιο Μείωσης της Βλάβης και από το Ερωτηματολόγιο για τη Θεραπεία (βλ. Κεφάλαιο 8: Τεχνικές πληροφορίες).

Περισσότερες πληροφορίες: www.ektepn.gr/activities/interventions/harm-reduction

Τελευταία διαθέσιμα στοιχεία: www.ektepn.gr/latest-data/harm-reduction

Ιωάννα Σιάμου, Ελευθερία Καναβού, Ιουλία Μπάφη

